

ЦЕНТР ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

7-8 вересня 2018 р.

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ
ТА ПСИХОЛОГІЇ: НАУКОВІ ДИСКУСІЇ»**

ХАРКІВ

**Східноукраїнська організація
«Центр педагогічних досліджень»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ УЧАСНИКІВ**

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ
ТА ПСИХОЛОГІЇ: НАУКОВІ ДИСКУСІЇ»**

7–8 вересня 2018 р.

**Харків
2018**

УДК 37.01+159.9(063)

А 43

- А 43 Актуальні питання педагогіки та психології: наукові дискусії:** Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Харків, Україна, 7–8 вересня 2018 р.). – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2018. – 116 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 37.01+159.9(063)

© Автори статей, 2018

© Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2018

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ

CLIL КАК НОВАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА ОБУЧЕНИЯ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

Кондратьева И. Н. 6

РІВЕНЬ АНАЛІТИЧНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ

Лук'янчук-Арутюнян Я. А. 10

НАПРЯМ 2. СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я ПЕДАГОГІВ
У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Кацєро О. К., Панченко Л. М., Кондратьєва І. М. 14

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО СОЦІАЛЬНОГО ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО
ОСМИСЛЕННЯ ЦІННІСНОЇ СУТНОСТІ ПРАЦІ

Кондратова М. В. 17

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ СИНЕРГЕТИЧНОЇ
ПЕДАГОГІКИ ТА СФЕР ЇЇ ОХОПЛЕННЯ

Навроцька Д. В., Дейнега І. І., Баштовий В. І. 21

НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ У СИСТЕМІ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Богущий Ю. П., Рїдей Н. М. 24

СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ РАЙОНУ

Хїтренко Т. Ф., Дайнеко О. Ф., Хїтренко В. М.,
Мацвейко-Корнюхіна О. П. 29

НАПРЯМ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
НА МАТЕРІАЛІ ЕТИКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ
ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Пугачова Ю. О. 33

НАПРЯМ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД В ПРОФЕСІЙНІЙ
ТА ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

Антїпова Н. П., Нагорнюк О. М. 38

АКТИВІЗАЦІЯ ЖИТТЄВИХ АСОЦІАЦІЙ ЯК ЗАСІБ ЗАСВОЄННЯ АБСТРАКТНИХ ПОНЯТЬ Буханевич В. В.	42
ТЕХНОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ Курлянд З. Н., Галіцян О. А.	45
ВИВЧЕННЯ РОМАНУ В. ДОМОНТОВИЧА «ДОКТОР СЕРАФІКУС» В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ЛІТЕРАТУРИ Дубиніна Д. О.	47
ВИХОВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИМІРУ Дьоміна В. В.	50
ХУДОЖЕСТВЕННО-ТВОРЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ СТУДЕНТОВ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ СРЕДСТВАМИ КОЛОРИСТИКИ Ивершинь А. Г.	54
СВОЄРІДНІСТЬ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ Лян Цзе	56
САМОМЕНЕДЖМЕНТ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ Склярєнко А. О.	58
КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ІНЖЕНЕРА-МЕТАЛУРГА Учитель І. Б.	62
СУЧАСНИЙ УЧИТЕЛЬ ЯК ФАСИЛІТАТОР ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ Фокша О. М.	65
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ Шевченко В. М.	67
 НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ	
КОНФЛІКТИ В РАНЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ Кучківська Л. З.	72
ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧИМІ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ Онищук І. О.	75
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ Ручко В. В.	79

ГОТОВНІСТЬ ДО ПРОБАЧЕННЯ СЕБЕ ТА ІНШИХ: ОСОБЛИВОСТІ ВНЕСКУ В УСПІШНІСТЬ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ Сокур А. В.	83
--	----

НАПРЯМ 6. ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ОСІБ З ПРОЯВАМИ АУТИЗМУ Конфедрат Ю. Ю.	88
--	----

НАПРЯМ 7. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

ПРОГРАМА ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНИХ СІМ'ЯХ Івачевська О. В.	93
ФЕНОМЕН СІМЕЙНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ ТА ЇЇ ДЕСТРУКТИВНИЙ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ АДАПТАЦІЮ НЕПОВНОЛІТНІХ Мартинюк В. О.	97
ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗВИТОК АДАПТАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ТА СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ Сергієні О. В., Шевяков О. В., Пенська Є. В.	99
ПРОЯВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ АУТОАГРЕСІЯ У СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ Піддубняк С. В.	103
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ Сердюк О. О., Сухаревський П. О.	106
ВПЛИВ ПСИХІЧНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ НА ПРОЦЕС СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ Фролова Л. Б.	108

НАПРЯМ 8. ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

БАЗОВІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНО-МОРАЛЬНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ Кузьменко Т. М.	111
---	-----

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Сердюк О. О.

*начальник штабу цивільного захисту, член Громадської ради
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
м. Київ, Україна*

Сухаревський П. О.

магістрант II-го курсу

**КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»
м. Вінниця, Україна**

Актуальність дослідження. Щодня у світі фіксуються тисячі подій, при яких відбувається порушення нормальних умов життя і діяльності людей. Вони можуть призвести, або призводять до загибелі населення та до значних матеріальних втрат. Такі події називаються надзвичайними ситуаціями. При цьому на людину діє багато чинників стресу – стресорів. Це, наприклад, страх, зневіра, самотність, голод і спрага. Недостатній рівень обізнаності згаданих вище стресів може призвести до фатальних наслідків.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Першим дав визначення стресу канадський фізіолог Ганс Сельє. Відповідно до його визначення, стрес – це все, що веде до швидкого старіння організму або викликає хвороби. У перекладі з англійської мови слово «стрес» означає «натиск, тиск, напругу». Проблема стресу і стресостійкості особистості викликає неабиякий інтерес учених і практиків, пов'язує між собою багато фундаментальних та прикладних досліджень. Над темою стресів працювало багато відомих закордонних фахівців, а саме: В. Вундт, У. Джеймс, У. Кеннон та інші. Постійно зростає інтерес до дослідження проблеми стресу і стресостійкості у вітчизняній науці. Цією темою займалися такі відомі психологи, як П. Б. Зільберман, Л. О. Китаєв-Смик, А. Б. Леонова, В. Л. Марішук, В. І. Медведєв, Н. І. Насенко, Р. С. Немов, Суворова та інші. Однак, незважаючи на наявність значної кількості праць, які розкривають психологічні проблеми стресу залишається чимало недостатньо досліджених питань, що пов'язані з пошуком доступних ресурсів формування стресостійкості та активізації необхідних ресурсів у надзвичайній ситуації. За результатами проведеного аналізу наукових праць цих та деяких інших авторів стає очевидним, що: – існуюче нині розуміння мотиваційних ресурсів стресостійкості особистості має неоднозначне тлумачення у різних наукових джерелах, а це, своєю чергою,

відбивається у розбіжностях поглядів науковців стосовно визначення шляхів оптимізації процесу формування стресостійкості особистості; – на цей час у наукових дослідженнях недостатньо повно розкрито типологію стресостійкості і мотиваційної сфери.

Мета наукової публікації полягає у виявленні особливостей формування стресостійкості особистості у надзвичайній ситуації.

Виклад основного матеріалу.

В результаті теоретичних і експериментальних досліджень було показано, що для подолання стресу кожна людина використовує власні стратегії (копінг-стратегії) на основі особистісного досвіду і психологічних резервів (особистісні ресурси або копінг-ресурси) (Дарвин, 1953). Тому стрес, який долає поведінка стали розглядати як результат взаємодії копінг-стратегій і копінг-ресурсів. Копінг-стратегії – це способи управління стрес-факторами, що виникають як відповідь особистості на сприйняту загрозу (McCrae, 1984). Копінг-ресурси – це відносно стабільні характеристики людей, які сприятимуть розвитку способів контролю над стресом (Bien, Bry, 1980). В даний час поведінкові копінг-стратегії підрозділяються на активні і пасивні, адаптивні і дезадаптивні. До активних стратегій відносять стратегію «дозвіл проблем», як базисну копінг-стратегію, що включає всі варіанти поведінки людини, спрямовані на вирішення проблемної або стресової ситуації і стратегію «пошук соціальної підтримки», що включає поведінку, спрямовану на отримання соціальної підтримки від середовища. До пасивної копінг-поведінки належать варіанти поведінки, що включає базисну копінг-стратегію «уникнення», хоча деякі форми уникнення можуть носити і активний характер (Vaux, 1982).

Це в свою чергу призводить до зниження ефективності подолання стресів у надзвичайних ситуаціях, і визначає необхідність оцінки і формування адаптивних типів копінг-поведінки у вигляді копінг-стратегій і копінг-ресурсів.

Висновки. Необхідність підготовки до надзвичайних ситуацій є актуальною завжди. Різні стресові ситуації, невизначеність події для людини може бути наслідком як об'єктивно заданих параметрів ситуації (її мінливість і висока динаміка), так і його суб'єктивної інтерпретації, яка пов'язана з особистісними особливостями людини, відсутністю досвіду або навичок дій у надзвичайній ситуації.

Необхідність копінг-стратегії являється одним з основних аспектів для подолання негативного впливу стресів у надзвичайних ситуаціях. Тому так важливо проводити напрацювання в цьому напрямку.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу особистісних чинників на поведінку при стресі. Це дасть змогу збільшити стресостійкість при надзвичайних ситуаціях.

Література:

1. Дарвин, Ч. О. (1953) *Выражении ощущений у человека и животных* Собр.соч. АН СССР, Москва, С. 27-45.
2. McCrae, R. R. (1984) *Situational determinants of coping responses, and* Soc. Psychology., P. 919-928.
3. Bien, N. A., Bry B.H. (1980) *An experimantally designed comparison of four intensities of school based prevention comparison of Community Psychology*, № 8, P. 110-116.
4. Vaux, A. (1982) *Measures of three levels of social support*, Unpubl. Manuscript. P. 14-44.

ВПЛИВ ПСИХІЧНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ НА ПРОЦЕС СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Фролова Л. Б.

здобувач кафедри практичної психології та соціальної роботи
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля
м. Сєвєродонецьк, Луганська область, Україна

Феномен депривації в сучасних умовах реформування українського суспільства активно набуває значущості, оскільки виступає потужним гальмівним чинником для повноцінного розвитку особистості. Такий підхід є ключовим твердженням багатьох досліджень, які визначають депривацію як явище, що впливає на різні сторони особистості та означає позбавлення або обмеження людини в певних життєво важливих потребах упродовж певного часу [3].

В умовах трансформаційних змін сучасного соціуму проблема дослідження феномену психічної депривації, як позбавлення або обмеження можливостей задоволення життєво важливих потреб, має важливу практичну цінність, адже її наслідки проявляються в тому, що в результаті відсутності можливостей задоволення потреби у взаємодії, молодші школяри не здатні пристосуватися до ситуацій, що звичайні й бажані для суспільства в цілому. Позбавлення любові, сімейного піклування, негативний ранній досвід емоційних взаємостосунків із значущими близькими сприяють появі у них різноманітних відхилень психічного та особистісного розвитку. Психічна депривація створює обмеження для входження особистості в соціум, у ширше соціальне оточення, зумовлює розвиток неадекватності у побудові моделі подальшого спілкування, знижує активне ставлення до життя [2].

За Й. Лангмейєром і З. Матейчеком, психічна депривація є психічним станом, який виник у результаті таких життєвих ситуацій, де суб'єкту не надається можливість для задоволення деяких його основних (життєвих) психічних потреб достатньою мірою і протягом достатньо тривалого часу [4].

Причини виникнення депривації ґрунтуються на тому, яка психічна потреба обирається за базову. Більшість авторів зупиняються переважно на таких видах депривації і визначають їх зміст у такий спосіб: сенсорна депривація описується поняттям збіднене середовище, тобто середовище, в якому дитина не отримує достатню кількість зорових, слухових, дотикових та інших стимулів. Таке середовище може супроводжувати розвиток дитини, включатися в її життєві ситуації; когнітивна (інформаційна) депривація перешкоджає створенню адекватних моделей навколишнього світу; емоційна депривація; стосовно молодших школярів іноді використовують поняття «материнська депривація», наголошуючи на ролі емоційного взаємозв'язку дитини і матері; розрив або дефіцит такого зв'язку призводить до порушень психічного здоров'я дитини; соціальна депривація, з якою стикаються, зокрема, діти, які живуть або навчаються в закритих установах [1; 5; 6].

Поряд із терміном депривації часто застосовується термін деприваційної ситуації. Під деприваційною ситуацією здебільшого розуміють життєву ситуацію дитини, при якій відсутня можливість задоволення важливих психічних потреб. Різні діти в однаковій деприваційній ситуації будуть поводитися по-різному і матимуть з цього різні наслідки, тому що вони вносять різні передумови, пов'язані з їхньою психічною конституцією і рівнем розвитку своєї особистості. Однак діти-сироти (біологічні та соціальні) набагато частіше опиняються в деприваційній ситуації порівняно з дітьми, які живуть у благополучних сім'ях [1].

Слід відзначити, що важливим уточненням у визначенні значення поняття депривації є проведене деякими дослідниками розрізнення між ситуацією, коли дитина з самого народження позбавлена певних стимулів, в результаті чого деякі значущі потреби взагалі не виникають, та ситуацією, коли потреба вже виникла, а потім предмет потреби став недоступний. Першу ситуацію іноді називають привацією тобто відділенням, а другу власне депривацією [3]. Ситуації, які можна віднести до деприваційних, різноманітні і складні. Вони різні за якістю, тривалістю та інтенсивністю.

Деприваційні фактори рідко зустрічаються в ізольованому вигляді, зазвичай вони утворюють складну ієрархічну структуру і одна і та ж дитина страждає декількома формами депривації, що порушує процес її соціальної адаптації. Патогенність тих чи інших факторів визначається не тільки об'єктивним характером травмуючої ситуації, але і суб'єктивним ставленням до неї особистості дитини; вплив деприваційних умов знач-